

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original article

การรับรู้ ทักษะคิด และความรอบรู้ด้านวัคซีนโรคโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย

เกตุรินทร์ บุญคล้าย พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)*

วรรณชาติ ตาเลิศ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)**

อนุสร การเกษ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)***

พิชญานันท์ แก้วอำไพ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)****

นนทรรัตน์ จำเริญวงศ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)*****

* วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร

** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

*** โรงพยาบาลราชสีห์ไศล จังหวัดศรีสะเกษ

**** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

***** วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

วันรับ:	18 ต.ค. 2565
วันแก้ไข:	14 มี.ค. 2566
วันตอบรับ:	24 มี.ค. 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ทักษะคิดและความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 - 60 ปี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป (2) แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลวัคซีนโควิด 19 (3) แบบวัดทัศนคติข้อมูลวัคซีนโควิด 19 และ (4) แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวกตามคุณสมบัติที่กำหนด จำนวน 432 ราย โดยการส่งต่อแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2564 - มกราคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสหสัมพันธ์ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมปานกลาง ทักษะคิดเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับสูง โดยแยกตามองค์ประกอบความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 พบว่า ความรู้ความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ การจัดการตนเอง การรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการตัดสินใจอยู่ระดับสูง มีเพียงทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ความสัมพันธ์ทางบวกกับความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลแนวทางส่งเสริมการรับรู้และความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยเน้นทักษะสื่อสารข้อมูลทางสุขภาพด้วยภาษาที่เข้าถึงและเข้าใจง่าย ในบทบาทของทีมสุขภาพให้ผู้รับบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการในบริบทด้านสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย พร้อมสร้างแรงจูงใจสู่การตัดสินใจทางสุขภาพเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ที่เหมาะสมนำไปสู่ผลลัพธ์ทางสุขภาพที่ดี เพื่อลดความรุนแรงของการดำเนินโรคและการเสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัสโควิด 19

คำสำคัญ: การรับรู้; ทักษะคิด; ความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19

บทนำ

การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19 (COVID-19) ได้เริ่มต้นเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 และลุกลามไปทั่วโลก สร้างความหวาดกลัวและส่งผลกระทบต่อสุขภาพ สังคมและเศรษฐกิจของประชากร มีการระบาดใหญ่ (pandemic) เมื่อต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการติดเชื้อทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ตามประกาศขององค์การอนามัยโลก⁽¹⁾ จากการรายงานพบผู้ติดเชื้อจำนวนมากกว่า 663 ล้านคน เสียชีวิตจำนวนมากกว่า 6.70 ล้านคน⁽²⁾

สำหรับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อสะสมเสียชีวิตจำนวนเพิ่มขึ้นมากตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2564 โดยนับเป็นการระบาดระลอกใหม่ซึ่งเริ่มมีการระบาดตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 มีรายงานยอดผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 จำนวน 4.46 ล้านคน และผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ไม่มีอาการเป็นจำนวนมากเฉลี่ย 132 รายต่อวัน⁽³⁾ และมีแนวโน้มการติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับวัคซีนโควิด-19 เนื่องจากวัคซีนจะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน จากรายงานการเข้ารับการฉีดวัคซีนพบว่าประชาชนร้อยละ 15.70 ไม่เข้ารับการฉีดวัคซีน โดยให้เหตุผลว่าขาดความเชื่อมั่นและกลัวผลข้างเคียงจากการฉีดวัคซีน⁽⁴⁾ เช่น อาการปวด บวม แดง คัน หรือชา ตรงจุดที่ฉีด ยา รู้สึกอ่อนเพลีย ไม่สบายตัว ปวดศีรษะ มีอาการไข้ ครั่นเนื้อครั่นตัว ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ คลื่นไส้ เวียนศีรษะ ความดันต่ำ การหายใจติดขัด หอบเหนื่อย คัดจมูก ภาวะลิ้มเลือดออกตันอาการคล้ายอัมพฤกษ์ ซึ่งอาจเป็นความผิดปกติทางระบบประสาทชั่วคราว หรือบางรายมีอาการแพ้ที่รุนแรง ผู้ที่ได้รับการฉีดวัคซีนแล้วสามารถติดเชื้อโควิด 19 ได้อีก โดยประสิทธิภาพของวัคซีนในการป้องกันการติดเชื้อโดยรวมจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 50.00 – 95.00 ขึ้นอยู่กับแต่ละยี่ห้อ⁽⁵⁾ การฉีดวัคซีนนั้นถึงไม่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้อย่างสมบูรณ์และเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการฉีดวัคซีนแล้วสูงกว่าไม่ได้รับวัคซีน ซึ่งการได้รับวัคซีนโควิด 19 มีความ

สำคัญในการป้องกัน ลดความรุนแรงของการดำเนินโรค และการเสียชีวิตจากการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ได้ โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องได้รับการวัคซีนป้องกันโควิด 19 มากที่สุดคือ กลุ่ม 608 หรือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีโรคประจำตัวในกลุ่ม 7 โรค ได้แก่ โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคไตวายเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคอ้วน โรคมะเร็ง โรคเบาหวานและหญิงตั้งครรภ์ ถือเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง ควรต้องเข้ารับวัคซีนตามเกณฑ์และรับเข็มกระตุ้นเมื่อครบระยะเวลาเพื่อลดอาการป่วยหนักหรือเสียชีวิต นอกจากนี้การติดเชื้อโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนในทุกด้าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อตัวบุคคล เช่น ตกงาน หรือถูกเลิกจ้าง สมาชิกครอบครัวต้องอยู่ห่างกัน และมีการรักษาระยะห่างทางสังคม ส่งผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนลดลง ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป เกิดปัญหาการขาดรายได้ และชีวิตประจำวันที่ต้องปรับเปลี่ยนไป⁽⁶⁾ อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิต เช่น ความวิตกกังวลนอนไม่หลับ มีการดื่มสุราและใช้สารเสพติดเพิ่มมากขึ้น⁽⁷⁾ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตลดลง

ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด 19 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการได้รับวัคซีนโควิด 19 ร่วมด้วยในประเทศไทย⁽⁸⁻¹⁰⁾ และในหลายประเทศ^(11,12) โดยเฉพาะในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์⁽¹³⁻¹⁶⁾ แต่ในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาทางวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เข้าใจปัญหาและความต้องการทางสุขภาพที่ชัดเจนครอบคลุมเกี่ยวกับประเด็นการรับรู้ ทักษะ และความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ ทักษะ ความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโรคโควิด 19 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ทักษะกับความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโรคโควิด 19 ของประชาชนใน

ประเทศไทยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในประเทศ ผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรทางด้านสุขภาพเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 และเป็นข้อมูลที่ทำให้ทีมสุขภาพสามารถเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในการดูแลสุขภาพของประชาชนในอนาคตต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายหาความสัมพันธ์ (Correlational research) มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 - 60 ปี คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การประมาณค่าสัดส่วนเมื่อไม่ทราบขนาดประชากร ด้วยโปรแกรม G*power version 3.1.9 โดยการแทนค่าผลการศึกษาที่ผ่านมา⁽⁶⁾ ค่า R เท่ากับ 0.16 กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน=0.08 ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95.00 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 360 คน เพื่อป้องกันการผิดพลาดในการทำแบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20.00 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 432 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling) โดยการส่งต่อแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิภาคของประเทศไทย ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 4 - 20 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบวัดทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ซึ่ง

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับทั้งฉบับ มีค่าตั้งแต่ 4 - 20 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด-19 ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด-19 ของสมชาย ภาณุมาสวิวัฒน์ และคณะ⁽¹⁷⁾ โดยแบบสอบถามดังกล่าวพัฒนาขึ้นโดยใช้กรอบแนวคิดของ Nutbeam D⁽¹⁸⁾ ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) ด้านความรู้ความเข้าใจ จำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำตอบเป็นแบบเลือกตอบใช่ ไม่ใช่ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน (2) ด้านการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพ จำนวน 10 ข้อ (3) ด้านทักษะการสื่อสาร จำนวน 7 ข้อ (4) ด้านการจัดการตนเอง จำนวน 3 ข้อ (5) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ จำนวน 2 ข้อ ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ เลือกตอบเพียง 1 ระดับ และ (6) ด้านทักษะการตัดสินใจ จำนวน 3 ข้อ แต่ละข้อมี 4 ตัวเลือกให้เลือกตอบ 1 ตัวเลือก คะแนนรวมของแบบวัดความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ทั้งฉบับมีค่าตั้งแต่ 25 - 105 คะแนน

การแปลผลระดับการรับรู้ ทัศนคติ และความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ทั้งรายข้อและโดยรวม เป็น 3 ระดับตามค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ยรายด้านหรือโดยรวมหารด้วยคะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ของรายด้านหรือโดยรวมนั้นหารด้วย 3 อันตรภาคชั้น ให้ความหมายของคะแนน ตามช่วงค่าเฉลี่ยคะแนนสัมพัทธ์ ดังนี้ 0 - 0.33 หมายถึง ระดับต่ำ 0.34 - 0.67 หมายถึง ระดับปานกลาง และ 0.68 - 1.00 หมายถึง ระดับสูง

เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item objective congruence: IOC) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Cronbach's alpha coefficient พบว่า แบบสอบถาม

การรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 แบบสอบถามความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย-ในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ เก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนธันวาคม 2564 – มกราคม 2565 โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยสัมพัทธ์ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์-สเปียร์แมน

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการเห็นชอบและอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงาน-สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ ตามเอกสารรับรอง เลขที่ 58/2564 รับรอง ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 – 8 พฤศจิกายน 2565 ผู้เข้าร่วมวิจัยได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ และการมีสิทธิถอนตัวจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่เสียสิทธิใดๆ เกี่ยวกับการได้รับการรักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นตามมาในโอกาสต่อไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป

จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.91 มีอายุเฉลี่ย 20.45 ปี (Min=18 ปี Max=60 ปี) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ ร้อยละ 64.81 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใน

ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 58.33 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 83.10 ดังตารางที่ 1

2. การรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ระหว่าง 5 – 20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์การรับรู้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n =432)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	302	69.91
ชาย	120	27.78
เพศทางเลือก	8	1.85
ไม่ระบุเพศ	2	0.46
อายุเฉลี่ย 20.45 ปี (Min = 18 ปี, Max = 60 ปี)		
ภูมิภาคของประเทศไทย		
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	280	64.81
ภาคกลาง	121	28.01
ภาคตะวันออก	16	3.70
ภาคเหนือ	8	1.85
ภาคใต้	7	1.63
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	252	58.33
ปริญญาตรี	161	37.27
ประถมศึกษา	10	2.32
สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.08
การประกอบอาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	359	83.10
รับจ้าง	21	4.86
ข้าราชการ	20	4.63
เกษตรกร	11	2.55
ว่างงาน	9	2.08
ค้าขาย	7	1.62
ลูกจ้าง/พนักงานประจำ	5	1.16

การรับรู้ทัศนคติ และความรอบรู้ด้านวัคซีนโรคโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย

เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=0.63, SD=3.69) ดังตารางที่ 2

3. ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 โดยภาพรวมอยู่ระหว่าง 4 - 20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์และระดับทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยรวมอยู่ในระดับสูง (Mean=0.89, SD=2.06) ดังตารางที่ 3

4. ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ระหว่าง 44 - 100 คะแนน จากคะแนนเต็ม 105 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาคะแนนความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 รายด้าน พบว่า ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 รายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ยกเว้นด้านทักษะการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ระดับการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยรวม (n =432)

ตัวแปร	คะแนนที่เป็นไปได้	คะแนนที่ได้จริง	Mean	SD	คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์*	ระดับการรับรู้
การรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยรวม	4 - 20	5 - 20	12.66	3.69	0.63	ปานกลาง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์ = ค่าเฉลี่ย/คะแนนเต็ม

ตารางที่ 3 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยรวม (n =432)

ตัวแปร	คะแนนที่เป็นไปได้	คะแนนที่ได้จริง	Mean	SD	คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์*	ระดับการรับรู้
ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยรวม	4 - 20	14 - 20	17.83	2.06	0.89	สูง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์ = ค่าเฉลี่ย/คะแนนเต็ม

ตารางที่ 4 ระดับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยรวมและรายด้าน (n =432)

ตัวแปร	คะแนนที่เป็นไปได้	คะแนนที่ได้จริง	Mean	SD	คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์*	ระดับความรอบรู้
ความรอบรู้เกี่ยวกับวัคซีนโดยรวม	25 - 105	44 - 100	73.73	11.32	0.70	สูง
- ความรู้ความเข้าใจ	0 - 5	1 - 5	3.58	0.88	0.71	สูง
- การเข้าถึงข้อมูล	10 - 40	12 - 40	28.34	6.06	0.70	สูง
- ทักษะการสื่อสาร	7 - 28	9 - 27	17.99	3.00	0.64	ปานกลาง
- การจัดการตนเอง	3 - 12	3 - 12	8.28	2.05	0.69	สูง
- การรู้เท่าทันสื่อ	2 - 8	2 - 8	5.82	1.40	0.72	สูง
- ทักษะการตัดสินใจ	3 - 12	4 - 12	9.69	1.69	0.80	สูง

หมายเหตุ: คะแนนเฉลี่ยสัมพัทธ์ = ค่าเฉลี่ย/คะแนนเต็ม

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติ กับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติ กับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย พบว่า การรับรู้ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ($r_s=0.26, p<0.01$) และ ($r_s=0.17, p<0.01$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 กับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 (n = 432)

ตัวแปร	ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19	p-value
การรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19	0.26	<0.01
ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19	0.17	<0.01

วิจารณ์

การรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=12.66, SD=3.69) สอดคล้องกับผลการศึกษานี้ ในต่างประเทศและประเทศไทยในกลุ่มประชาชนทั่วไปและผู้สูงอายุ⁽¹⁹⁻²²⁾ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าวัคซีนโควิด 19 เป็นวัคซีนใหม่โดยมีจำนวน 184 ชนิดที่กำลังอยู่ในการทดลองกับสัตว์และมีจำนวน 108 ชนิดที่กำลังศึกษาในมนุษย์ ซึ่งวัคซีนเหล่านี้มีเทคโนโลยีการผลิตที่มีความหลากหลาย⁽⁶⁾ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่น โดยมีอายุเฉลี่ย 20.45 ปี (Min=18 ปี, Max=60 ปี) และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 83.10 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 58.33 จึงทำให้ระดับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางซึ่งยังต้องได้รับคำแนะนำจากครอบครัวหรือผู้ที่มีประสบการณ์และในขณะเดียวกันการสื่อสารข้อมูลชุดความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 ก็มีหลากหลายช่องทางที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายของช่องทางสื่อสารทั้งในพื้นที่ไซเบอร์และการบอกเล่าต่อกันของแต่ละบุคคล ประกอบกับการวิจารณ์ด้วยความเห็นที่แตกต่างกัน อาจทำให้ข้อเท็จจริงบางประการเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 เกิดความความเคลือบแคลงและบิดเบือนจากความเป็นจริง ในขณะที่เดียวกันการให้ข้อมูลเพื่อสร้างการรับรู้

ถึงประโยชน์ของการรักษาและป้องกันโรคของวัคซีนโควิด 19 อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้อิทธิพลของการสร้างความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ที่สำคัญ คือ ครอบครัวซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการรับรู้ประโยชน์หรือผลเสียของบุคคลในครอบครัวร่วมด้วย^(21,22) แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์^(13,23) ที่มีการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับสูง เนื่องจากกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและวัคซีนมากกว่าคนทั่วไปและได้รับการสื่อสารข้อมูลหลากหลายช่องทางทั้งในเชิงนโยบายและการค้นหาข้อมูลชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัคซีนโควิด 19 ด้วยตนเอง การเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง ซึ่งเกือบทุกรายต้องเข้ารับการฉีดวัคซีน แต่บุคลากรทางการแพทย์ก็ยังคงมีความวิตกกังวลในเรื่องของความปลอดภัยและผลข้างเคียงของวัคซีนด้วย^(13,15,16,23)

ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean=17.83, SD=2.06) สอดคล้องกับผลการศึกษานี้หลายงานวิจัยในต่างประเทศและประเทศไทยทั้งในกลุ่มประชาชนทั่วไป ผู้สูงอายุ และบุคลากรทางการแพทย์^(8,9,11,12,14,15,19,22-25) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ทัศนคติเป็นการประเมินความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจของบุคคลเกี่ยวกับความรู้ด้านอารมณ์และแนวโน้มการปฏิบัติที่มีผลต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อ

สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่อาจจะยังไม่เชื่อมั่นในวัคซีนโควิด 19 เกี่ยวกับความปลอดภัยและผลข้างเคียงหลังการฉีดและในระยะยาว ซึ่งเป็นวัคซีนที่มีการพัฒนาสร้างขึ้นมาใหม่ เนื่องจากวัคซีนโควิด 19 สามารถก่อให้เกิดอาการข้างเคียง⁽²⁴⁾ เมื่อพิจารณาข้อดีและผลเสียพบว่า การรับวัคซีนโควิด 19 จะเป็นประโยชน์มากกว่ากล่าวคือช่วยบรรเทาความรุนแรงของโรคและการเสียชีวิตจากการติดเชื้อได้^(4,13,15) อีกทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารที่มีการประชาสัมพันธ์ การณรงค์และสร้างมาตรการข้อจำกัดหรือแม้กระทั่งการเฝ้าระวังประชาชนต่อผู้รับวัคซีนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการปฏิบัติตัวเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 การปฏิบัติพฤติกรรมในวิถี new normal ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป การเว้นระยะห่างทางสังคม สวมหน้ากากอนามัยเมื่อออกจากบ้านทุกครั้ง ประชาชนตระหนักถึงความเสี่ยงต่อตนเองมีโอกาที่จะเป็นผู้ติดเชื้อ เนื่องจากเชื้อยังมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนในประเทศไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (Mean=73.73, SD=11.32) สอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ^(19,22) ที่พบว่าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีการทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในทั่วโลกทำให้ประชาชนชาวไทยมีความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ในการป้องกันตัวเองจากโรคโควิด 19 และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสวงหาความรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 เพื่อป้องกันโรคโควิด 19 และลดอาการแทรกซ้อนที่รุนแรงและเสียชีวิต ซึ่งกลุ่มที่ต้องได้รับการวัคซีนป้องกันโควิด-19 มากที่สุดคือ กลุ่ม 608 เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่จะมีอาการรุนแรงของโรคมก หากเกิดการติดเชื้อโควิด 19 ในปัจจุบันพบว่า การนำเสนอข้อมูลความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ของระบบการสาธารณสุขไทยนั้นมีการพัฒนาในรูปแบบเชิงรุกมากขึ้นทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด อำเภอ ตำบลและในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ซึ่งมีกลไกในการบริหารจัดการ กำกับติดตาม และจัดตั้งคณะกรรมการเพื่ออำนวยความสะดวกการบริหารจัดการและแก้ไข

สถานการณ์ในการให้วัคซีนโควิด 19 โดยในภารกิจประกอบด้วย การขับเคลื่อนการบริหารและการให้บริการวัคซีนอย่างทั่วถึงแก่ประชากรไทย⁽⁵⁾ และอีกหนึ่งในภารกิจหลัก คือ การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนไทย ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เช่น การเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์ สื่อประชาสัมพันธ์ โทรทัศน์ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จึงส่งผลทำให้ประชาชนไทยมีความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยภาพรวมในระดับสูง

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 กับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ทัศนคติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ($r_s=26$, $p<0.01$, $r_s=0.17$, $p<0.01$) สอดคล้องกับผลการศึกษาในต่างประเทศและประเทศไทยในกลุ่มประชาชนทั่วไปผู้สูงอายุ^(19,22) ผู้ที่มีการรับรู้และทัศนคติอยู่ในระดับสูงจะมีความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ในระดับสูง ซึ่งส่งผลให้มีการดูแลตนเองเกี่ยวกับการเข้ารับวัคซีนโควิด 19 สูงขึ้นและมีโอกาสน้อยที่จะติดเชื้อโควิด 19 ซึ่งยังคงอยู่ต่อไปในปัจจุบันไม่ได้มีการหายขาดจากการระบาด การรับรู้ทัศนคติในระดับสูงส่งผลทำให้บุคคลมีความรอบรู้ มีการพัฒนาทักษะการจัดการสุขภาพของตนเองในวิถีชีวิตประจำวันและการตัดสินใจต่อสุขภาพตนเองในอนาคต รวมถึงการมีกระบวนการทางเลือกต่อการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพจากการได้รับคำแนะนำด้านสุขภาพของบุคลากรทางการแพทย์ เพื่อการดูแลตนเองหรือการเลือกรับบริการทางสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับวัคซีนโควิด 19 เพื่อป้องกันความรุนแรงจากการติดเชื้อโรคไวรัสโควิด 19 ที่มีการแพร่ระบาดอยู่ในปัจจุบัน⁽¹⁹⁾ ในทางตรงข้ามกัน บุคคลที่มีการรับรู้ทัศนคติเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับต่ำจะมีความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งส่งผลต่อการดูแลตนเองในทางลบและความรู้สึกความลังเลต่อการเข้ารับวัคซีนโควิด 19 หรือเพิ่มโอกาสของการไม่เข้ารับวัคซีนโควิด 19 สูงขึ้น⁽²²⁾ สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่กล่าวว่า ถ้า

บุคคลที่มีการรับรู้การปฏิบัติพฤติกรรมใดแล้วจะได้รับผลทางบวก ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมนั้น ในทางตรงกันข้าม หากบุคคลมีการรับรู้ว่าการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลในทางลบก็จะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมนั้นและเมื่อมีทัศนคติเชิงบวกจะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา⁽²⁶⁾ บุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวัคซีนโควิด 19 โดยพบว่าทัศนคติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความรอบรู้ ความรู้สึก และพฤติกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของบุคคล โดยเป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อกับแนวโน้มของบุคคลที่จะมีพฤติกรรมใดต่อในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของการเลือกที่จะปฏิบัติหรือกระทำเพื่อดูแลสุขภาพของตนเอง ในการลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อโควิด 19 หรือลดอาการรุนแรงจากการติดเชื้อโควิด 19 โดยทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ทำให้ความรู้สึกนึกคิดและแนวโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อข้อมูลข่าวสารและการเปิดรับพิจารณาสถานการณ์ที่ตนรับรู้ ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อพฤติกรรม-สุขภาพ จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ ทัศนคติ กับความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 ในทางบวกซึ่งแสดงถึงการตอบสนองในทางที่ดีต่อวัคซีนโควิด 19

สรุป

การรับรู้ ทัศนคติ และความรอบรู้ด้านวัคซีนโรคโควิด-19 ของประชาชนในประเทศไทย พบว่า การรับรู้โดยรวมเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับปานกลาง ทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 อยู่ในระดับสูง ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยรวม เมื่อแยกตามองค์ประกอบความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 พบว่า ทักษะด้านการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลางต่ำกว่าองค์ประกอบในด้านอื่น ๆ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับการรับรู้และความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยเน้นด้านทักษะการสื่อสารข้อมูลทางสุขภาพด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย ซึ่งผลลัพธ์สำคัญคือพฤติกรรมการเข้ารับวัคซีนโควิดของประชาชนในประเทศอย่างไม่ลังเลใจ

และการส่งเสริมความรอบรู้ด้านวัคซีนยังช่วยลดโอกาสของการเกิดความเข้าใจทางลบต่อวัคซีนโควิด 19 หรือแม้กระทั่งวัคซีนโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ ที่ประชาชนจำเป็นต้องได้รับการบริการ ในบทบาทของทีมนักสุขภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีการรับรู้ ทัศนคติและความรอบรู้ด้านวัคซีนโรคโควิด 19 อย่างถ่องแท้เพื่อการสร้างความไว้วางใจต่อระบบสุขภาพและเข้ารับบริการวัคซีนโควิด19 ของประชาชนให้เกิดความแพร่หลายในทุกช่วงอายุ

ข้อจำกัดงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 การศึกษานี้จึงเก็บข้อมูลโดยการสำรวจด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบสะดวก ซึ่งอาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของประชากร

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านนโยบายสาธารณสุข ควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 ที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจ ในการพัฒนารูปแบบและกระบวนการตรวจสอบข้อมูลข่าวสาร และเพิ่มการบริการด้านการสื่อสารให้ประชาชนเกิดการรับรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยเฉพาะกลุ่มที่ต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด 19 มากที่สุดคือกลุ่ม 608
2. ด้านปฏิบัติการพยาบาล บุคลากรทางแพทย์ควรปรับกลวิธีเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับวัคซีนโควิด 19 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยประเมินการรับรู้ด้วยการตอบคำถามย้อนกลับ เน้นการรับรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยการเน้นข้อมูลที่สำคัญ เพิ่มความสามารถของประชาชนที่มีการรับรู้ในระดับต่ำและปานกลาง
3. ด้านการวิจัย การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างการรับรู้และความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 โดยเน้นเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร

เพื่อเป็นแนวทางการดูแลเกี่ยวกับการรับวัคซีน-
โควิด 19 รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์สามารถประยุกต์
โปรแกรมเสริมสร้างการรับรู้และความรอบรู้ด้านวัคซีน-
โควิด 19 เพื่อให้เกิดความการรับรู้ ทัศนคติ ความรอบรู้
ที่ดีและร่วมกันตั้งเป้าหมายสุขภาพในการป้องกันโรค-
โควิด 19 ได้หรือโรคอุบัติใหม่อื่น ๆ ที่ต้องได้รับวัคซีนใน
การป้องกันการติดเชื้อและการแพร่ระบาด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะกรรมการเครือข่ายพยาบาลวิชาชีพ
กระทรวงสาธารณสุข และผู้ให้ข้อมูลที่สนับสนุนให้การ
วิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการป้องกันและ
ควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับประชาชน.
กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย;
2563.
2. World Health Organization. Coronavirus disease 2019
(COVID-19) situation report-43 [Internet]. 2020
[cited 2023 Jan 21]. Available from: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200303-sitrep-43-covid-19.pdf?sfvrsn=2c21c09c_2
3. กรมควบคุมโรค. สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
[อินเทอร์เน็ต]. 2563 [สืบค้นเมื่อ 21 ม.ค. 2565]. แหล่ง
ข้อมูล: https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/gui-covid19_phase.php
4. ประภัสสร พงศ์พันธุ์พิศาล, มนทยา สุนันท์วิวัฒน์, สมหญิง
พุ่มทอง, สौरัตน์ อนุรัตน์พานิช. ผลกระทบด้านสุขภาพจาก
สถานการณ์ระบาดของโควิด 19 ต่อผู้ที่มีความบกพร่อง
ทางการมองเห็นในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยระบบ-
สาธารณสุข 2565;16(2):169-82.
5. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการให้วัคซีน
โควิด 19 ในสถานการณ์การระบาด ปี 2564 ของประเทศไทย.
ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2. สมุทรปราการ: ทีเอส อินเทอร์เน็ต;
2564.
6. บัญชา เกิดมณี, สุรัชย์ ธรรมทวีฤกุล, ญาณพินิจ วชิรสุรงค์,
บดินทร์ชาติ สุขบท, สมบัติ ทิมทรัพย์. แนวคิดและทิศทาง
การแก้ปัญหาโควิด 19.วารสารก้าวทันโลกวิทยาศาสตร์
2563;20(1):1-12.
7. Huang Y, Zhao N. Generalized anxiety disorder, depres-
sive symptoms and sleep quality during COVID-19
outbreak in China: a web-based cross-sectional survey.
Psychiatry Research 2020;288:1129-54.
8. ณีฐวรรณ คำแสน. ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการ
ป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ของประชาชน
ในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.วารสารวิทยาลัย
พยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี 2564;4(1):33-48.
9. ดรัญชนก พันธุ์สุมา, พงษ์สิทธิ์ บุญรักษา.ความรู้ ทัศนคติ
และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนในตำบล
ปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ศรีนครินทร์เวช-
สาร 2564;36(5):597-604.
10. ธาณี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ, ทักษิภา ชัชชวรัตน์.
ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่อง การป้องกันตนเอง
จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. วารสารการ
พยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา 2564;21(2):4-19.
11. Reuben RC, Danladi MM, Saleh DA, Ejembi PE.
Knowledge, attitudes and practices towards COVID-19:
an epidemiological survey in North-Central Nigeria. J
Community Health 2020;7:1-14.
12. Puspitasari IM, Yusuf L, Sinuraya RK, Abdulah R,
Koyama Knowledge, attitude, and practice during the
COVID-19 pandemic: a review. J Multidiscip Health
2020;13:727- 33.
13. พีรวัฒน์ ตระกูลทวิสุข. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับ
วัคซีนโควิด 19 และข้อกังวลในบุคลากรในบุคลากรทางการแพทย์. วารสารวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางสุขภาพ 2565;
3(1):47-57.

14. Zhang M, Zhou M, Tang F, Wang Y, Nie H, Zhang L, et al. Knowledge, attitude, and practice regarding COVID-19 among healthcare workers in Henan, China. *J Hosp Infect* 2020;105(2):183-7.
15. Olum R, Chekwech G, Wekha G, Nassozi DR, Bongomin F. Coronavirus disease-2019: knowledge, attitude, and practices of health care workers at Makerere University Teaching Hospitals, Uganda. *Front Public Health* 2020; 8:181-90.
16. Saqlain M, Munir MM, Rehman SU, Gulzar A, Naz S, Ahmed Z, et al. Knowledge, attitude, practice and perceived barriers among healthcare workers regarding COVID-19: a cross-sectional survey from Pakistan. *J Hosp Infect* 2020;105(3):419-23.
17. สมชาย ภาณุมาสวิวัฒน์, อนุสร ภาระเกษ, วรรณชาติ ตาเลิศ, เกตุรินทร์ บุญคล้าย, กรรณิกา เพ็ชรรักษ์. ความรอบรู้ด้านวัคซีนโควิด 19 กับความตั้งใจการฉีดวัคซีนโควิด 19 ของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป. *วารสารวิชาการ-สาธารณสุข* 2565;31(ฉบับเพิ่มเติม 1):S3-14.
18. Nutbeam D. The evolving concept of health literacy. *Social Science & Medicine* (2008);67(12):2072-8.
19. Luigi RB, Guglielmo B, Chiara L, Sergio P. Assessing COVID-19 vaccine literacy: a preliminary online survey. *Human Vaccines & Immunotherapeutic* 2021;17(5): 1304-12.
20. อธิวัฒน์ กุลบุตร, ณัฐพล ลาวจันทร์, สุปล วังขุย, อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์. ความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัคซีนโควิด-19 และการตัดสินใจรับวัคซีนของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ในท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง-พัทยา จังหวัดระยอง. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ* 2565;2(1):32-42.
21. ไมลา อิสสระสงคราม. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการป้องกันโรคโควิด 19 กับการเข้ารับบริการฉีดวัคซีน โรคโควิด 19 ของผู้สูงอายุ. *วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10* 2564;19(2):56-67.
22. Biasio LR, Bonaccorsi G, Lorini C, Pecorelli S. Assessing COVID-19 vaccine literacy: a preliminary online survey. *Hum Vaccines & Immune Therapeutics* 2021; 17(5):1304-12.
23. ชุตินา บุญทวี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโคโรนาไวรัส (COVID-19) เชื้อกระตุ้นของ บุคลากรกลุ่มงานพยาบาลโรงพยาบาลตำรวจ. *วารสารวิจัยเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและคุณภาพชีวิต* 2565;2(2): 49-60.
24. บวรลักษณ์ ขจรฤทธิ์, บุญกา ปันทุรอำพร. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจฉีดวัคซีนป้องกันโคโรนาไวรัส (COVID-19) ของประชาชนในจังหวัดสมุทรปราการ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 21 ม.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun18/6214070058.pdf>
25. จิตภา ภูวกรกุลวุฒิ, ภาวิณี อุปมาณ, อธิรพจนิชา พลายนาค. ทศนคติในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคในผู้สูงอายุที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)* 2565; 14(27):13-23.
26. Ajzen I. The theory of planned behavior. *Organizational Behavior & Human Decision Process* 1991;50(2):179-212.

Abstract: Perception, Attitudes, and COVID-19 Vaccine Literacy among People in Thailand

Ketnarin Bunklai, M.N.S. (Adult Nursing)*; Wannachart Talerd, M.N.S. (Adult Nursing)**; Anusorn Karaket, M.N.S. (Adult Nursing)***; Phichayanat Kaewampai, M.N.S. (Adult Nursing)****; Nontarut Jamroenwong, M.N.S. (Adult Nursing)*****

* Boromarajonani College of Nursing Nopparat Vajira, Bangkok; ** Boromarajonani College of Nursing Surin, Surin Province; *** Rasisalai hospital, Sisaket Province; **** Boromarajonani College of Nursing Nakhon Ratchasima, Nakhon Ratchasima Province; ***** Boromarajonani College of Nursing Chiang Mai, Chiang Mai Province, Thailand

Journal of Health Science 2023;32(3):417-27.

This descriptive research aimed to study the relationship between perceptions, attitudes, and COVID-19 vaccine literacy among people in Thailand. The samples were between the ages of 18 - 60 years old. The research tools included the patient's general information, literacy of COVID-19 vaccine information, attitudes toward COVID-19 vaccine information, and perception of COVID-19 vaccine information. The research samples were conveniently selected including 432 patients. Data were collected from December 2021 to January 2022 using an electronic questionnaire. Descriptive statistics and correlation statistics were used to analyze the data and the significance level was set at 0.01. The results showed that the sample group had moderate overall awareness of the COVID-19 vaccine. Attitudes about the overall COVID-19 vaccine were high; and overall knowledge about the COVID-19 vaccine was also high. Assessing the knowledge on different aspects regarding COVID-19 vaccines, it was found that vaccination knowledge, access to health information and services, self-management, media literacy, and decision-making skills were high. Communication skills was at a moderate score. Awareness and attitude toward the COVID-19 vaccine had a positive correlation with vaccine knowledge ($p < 0.01$). The results of the research can be used as guidelines for promoting awareness and knowledge about the COVID-19 vaccine, emphasizing health information communication skills in a language that is accessible and easy to understand. The role of the healthcare team is to provide services in accordance with the needs of the target group; and to promote health decisions about appropriate COVID-19 vaccination in order to achieve good health outcomes, and to reduce the severity of COVID-19 infection.

Keywords: perception; attitudes; COVID-19 vaccine literacy